

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ, 1871.

ΤΟΜΟΣ ΚΑ΄.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 500

ΣΧΕΔΙΑΣΜΑΤΑ

ΕΠΙ ΤΩΝ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝ. ΓΛΩΣΣΗΣ

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΩΣ ΠΡΟΣ κτλ. 1).

Περὶ τινων ἀπὸ τῆς ζωηρότητος καὶ δριμύτητος τῆς ὁράσεως κληθέντων ζώων, ἰδίως δὲ περὶ τῶν ὀνομασιῶν *Δράκων* *Ὀφεις* *Σαταυᾶς* *Διάβολος* ὡς ἐχόντων σημασίαν τὴν αὐτήν.

Α. Πολλὰ καὶ διάφορα τῶν ζώων ἔλαβον τὴν ὀνομασίαν ἀπὸ τῆς στιλπνότητος ὀξύτητος καὶ δριμύτητος τῆς ὁράσεως αὐτῶν· οὕτως τὸ ὀξυδερκέστατον τούτων ἡ *Λύγξ* ἐκλήθη ἀπὸ τοῦ *λύκη* λατ. *lux* ἥτοι τὸ φῶς ἔθεν καὶ λεύσσειν, ἀγγλ. *to look* τὸ ὁρᾶν. *Λυγκεύς* ὄνομα τινὸς τῶν Ἀργοναυτῶν διὰ τὴν ὀξυδερκείαν αὐτοῦ. Θέλουσι δὲ τινες ὅτι καὶ ἡ ὀνομασία τοῦ *Λύκου* ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ· ἐντεῦθεν *Λυκοῦργος* οὐχὶ ὁ ἐργαζόμενος τὰ τοῦ λύκου ἀλλὰ τὰ τοῦ φωτός· *Loka* σανσκριτ. ὁ ὀφθαλμὸς *lokaṇa* τὸ ὀπτάνομαι ὁρᾶν, ἐντεῦθεν *Λιθουαν.* *lokis* τὸ ζῶον ἄρκτος διὰ τὴν στιλπνότητά τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. Τοῦτο σανσκριτ. *ariska* ἀπὸ τοῦ *arika* ἢ *arish* τὸ

στίλβειν αὐγάζειν λάμπειν, ἴσως δὲ καὶ τὸ λατιν. ὄνομα αὐτῆς *ursus* ἀπὸ τοῦ *uro* τὸ ἀνάπτω φλέγω λάμπω, ἔθεν καὶ *aurum* ὁ χρυσοῦς *aurora* ἡ αὐγή.

Συγγενὲς τῷ σανσκριτ. *arika* εἶνα τὸ ἑλλην. ἀργυρὸν σημαῖνον τὸ λευκὸν καὶ λαμπρὸν, ἀφ' οὗ καὶ ἡ ὀνομασία τοῦ ἀργύρου ἔτι δὲ καὶ τῆς ἀργύλλου· ἀργήτης κεραυνὸς παρ' Ὀμήρῳ ὁ ἐξαστράπτων φλογερῶς. Ἐκ τούτου καὶ διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους τὸ ἑλλην. ὄνομα τοῦ ζώου ἄρκτος, ὅπερ καὶ ἄρκος (τοῦ τ' ὄντος εὐφωνικοῦ) ὡς ὁρᾶται ἀπὸ τῶν ὑποκοριστικῶν ἀρχίλλος ἢ ἀρκήλος καὶ τοῦ δημοτικοῦ ἀρκοῦδα (ἀνευ τοῦ τ), ἔτι δὲ καὶ τοῦ ἄρκιος ὁ ἀρκτῶος ²⁾.

Β. Ἀπὸ τοῦ δέρκο-μαι τὸ ὁρᾶν γίνεται ἡ δορκὰς ὡς διαστίλβοντας ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμούς. Τοῦτο ἐπικυροῦται καὶ ἀπὸ τῶν ἐπομένων. Τὸ gaze ἀγγλ. τὸ ἀτενῶς ὁρᾶν ἥτοι δέρκεσθαι καὶ gazel ἢ γαλλ. gazelle ἢ δορκάς. *Har* ἢ *ghar* σανσκριτ. τὸ στίλβειν καὶ *harina* εἶδος δορκάδος, ἡ ἀντιλόπη ³⁾. Ἀλλὰ

²⁾ Περὶ δὲ τοῦ πῶς ὁ παρὰ τὸν πόλον λαμπρὸς ἀστερισμὸς Ἄρκτος σανσκριτ. *Ariska* πρέπει ἀπ' ἀρχῆς νὰ ἐκλήθη οὕτως οὐχὶ ἀπὸ τοῦ ζώου ἀλλ' ὡς περ καὶ τὸ ζῶον, ἀπὸ τῆς στιλπνότητος εἴτα δ' οἱ μεταγενέστεροι συνέχουν αὐτὰ, ὅρα ἐν τῷ ἀξιολόγῳ συγγράμματι τοῦ Max Muller, *Nouvelles Leçons sur la Science du Langage* (μεταφρ. ἀπὸ τοῦ Ἀγγλ.) τὰς πᾶσας σελίδας 79—86 τόμου II.

³⁾ Ὁ αὐτὸς αὐτόθι: σελ. 99.

¹⁾ Ὁρα «Πανδώρας» φυλλαδ. 472 καὶ 493.

καὶ αὐτὸ τὸ ἀντιλόπη ὁδηγούμενος ὑπὸ τῶν ρηθέντων, εἰκάζομαι ὅτι ἀντιλόκη ἀντιλύκη (κατὰ τὰ Iurys λῦκος) διὰ τὸ αὐτῆς ἀντοφθαλμιᾶν.

Τὸ δέρκω δηλαδὴ ὄρω ἀπαντᾶται καὶ παρ' Ἀπολλωνίῳ τῷ γραμματικῷ ὡς ὄρω, παρὰ δ' Ἡσυχίῳ ὄρωπάζω καὶ ὄροκτάζω, ἴσα τῷ ἐμβλέπω· τοῦτο σανσκρ. dar καὶ dri. Ἐκ τούτου ἡ ὄροκας ἀγγλ. deer καὶ ἄλβαν. dri. Αὐτόθεν καὶ τὸ Ὀμηρ. ἐπιρρ. ὑπόδρα, ὅταν ὁ λαλὼν ὑφορᾷ τὸν ἐναντίον ῥίπτων αὐτῷ βλέμματα φλογερὰ ὑπὸ τῆς ἐξάψεως καὶ τοῦ θυμοῦ. Πολὺ δὲ ὑποπτεύομαι μήπως κατ' ἀναλογίαν καὶ τὸ ἑβραϊκὸν l'heo ἡ ὄροκας προέρχεται ἀφ' ἧς ῥίζης καὶ τὸ ἑλλην. θεῶμαι, ὅπερ ἴσον τῷ δερκομαι.

Ἀπὸ τοῦ δέρκω καὶ ἐν ἀρρ. σχημ. ὄροκω, ἐκλείποντος τοῦ δ ὡς καὶ ἐν ἄλλοις, καθὰ ἐλαλήσαμεν ἀλλαχοῦ, ἔχομεν τὸ ὄροκη ἡ ὄρασις, ὡς παρ' Ἡσυχίῳ, καὶ ὄροκτοσκωνιστὶ ὁ ὀφθαλμός⁴). Ἐκ τούτου ὄρυξ καὶ ὄρυγξ παρὰ τοῖς Ἑβδαμ. ἡ ὄροκας. Ἴνα δὲ τελειώσω τὰ περὶ τῆς ἄρκου καὶ τῆς ὄροκάδος παρατηρῶ ὅτι πιθανὸν καὶ ἡ Ἀρκαδία νὰ ἐκλήθη οὕτως ἀπὸ τῶν ἐκεῖ ἐν ταῖς ἀρχαιοτάταις ἐποχαῖς ἐπιπολαζουσῶν ἀρκουδῶν, ὅπως καὶ ἡ χῶρα τῆς ἐν Ἑλβετία Bern ἀπὸ τοῦ bär ἄρκτος. Καὶ αἱ Ὀρκαδες νῆσοι πιθανὸν ἀπὸ παραπλησίου τινὸς καταγωγῆς ὡς ἀρκτικώταται πικρῶν.

γ'. Ἀπὸ τοῦ δέρκω ἔχομεν δέργμα τὸ βλέμμα, ἐξ οὗ ἀναντιρρήτως καὶ ὁ δράκων, διὰ τὴν δριμύειαν στιλπνότητα τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ⁵). Οὕτως ὁ Εἰρξῆς παρίσταται ὑπὸ τοῦ Αἰσχύλου (ἐν Πέρσαις σ. 84) ὡς

Κυανοῦν ὄμμασι λεύσσαν φονίῳ δ ἔργμα δράκοντες.

Καὶ παρ' Εὐριπίδῃ (ἐν Φοίνισσ. σ. 657) ἀπαντῶμεν

Ἐνθα φόνιος ἦν δ ῥά κων — Ἄρως ὠμόφρων φύλαξ

Νάματ' ἑνὸδρα καὶ ῥέθρα — Χλοερὰ δ ἔργμα τῶν κέραιοι
Πολυπλάνοις ἐπισκοπῶν.

Οἱ δράκοντες καθὼς δερκόμενοι καθὼς ὄρωντες ἐμυθολογήθησαν ὡς φρουροὶ (πρὸ-όροι) καὶ φύλακες διαφόρων ἀντικειμένων, θησαυρῶν πηγῶν προσώπων κ.τ.λ. Οὕτως δράκων ἦτο ὁ φρουρὸς τοῦ κήπου τῶν Ἑσπερίδων, ὁ τοῦ χρυσοῦ Δέρατος (υἱὸς δὲ τοῦ Φόρκυκος καὶ τῆς Ἐχιδνῆς) ὁ τῆς πηγῆς Αἰρκῆς, ὁ τῆς πηγῆς Κασταλίας κ.τ.λ. Καὶ ἐν τοῖς παραμυθίαις

τοῦ Μεσσιῶνος, εὐρωπαίκοις τε καὶ ἀσιατικαῖς, πολλοῦ ἀπαντῶνται οἱ δράκοντες ὡς πράγματος τινὸς φρουροί, ἐπίσκοποι, ἐπιτηρηταί, ἐπόπται, πασῶν τούτων τῶν ὀνομασιῶν οὕτων ὁράσεως καὶ ἐφ' ὁρᾶσεως σημαντικῶν⁶).

δ'. Ἐκ τούτου τεκμαίρομαι ὅτι καὶ τὸ ὄφρις ἀπὸ τοῦ ὄφ' ὁπὸς ὄθεν καὶ τὰ ὀπτάνομαι ὠφθην ὄψις ὀφθαλμός, ὁ οὖν ὄφρις οἶον ὄφθις. Ἐν τῷ ἐπομένῳ στίχῳ τῆς Ἰλιάδος (M. 208).

Τρῶες δ' ἐρρίγησαν ὅπως εἶδον αἶνον ὄφριν

οἱ γραμματικοὶ λέγουσιν ὅτι τὸ ἐν τῷ ὄφρι ο ἐκλαμβάνεται ὡς μακρὸν, ἀλλ' ἀναιτιολογήτως ὡς μὴ διακρίνοντες τὸ διατί. Ἐὰν ἐγνώριζον τὴν αὐτοῦ παραγωγὴν, ἤθελον κρεῖττον προτείνειν τὸ νὰ γράφεται ἡ διὰ τοῦ ω ὄφρις, κατὰ τὰ ἀπὸ τοῦ ὄψις πρόσ-ωπον μέτ-ωπον ἐν ὠπιον κτλ. ἡ ὄφθις κατὰ τὸ ὀπτομαι ὠφθην ὀφθ-αλμός ὄμμα· ἤθελον δὲ εἰπεῖ καὶ ὄφρις ἐὰν ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐπεδέχετο τὴν διπλότητα τῶν λεγομένων δασέων θ φ χ. Ἐν τούτων προτείνω θαρρῶδέως ἔχων αἰτίαν τοσοῦτον λογικὴν.

ε'. Ταῦτα ὠθοῦσι με εἰς τολμηροτέρας εἰκασίς καὶ πρῶτον μὲν περὶ τοῦ σκορπιός, καθὼς εἶδους τῶν ὀφιδῶν. Ἡ πρὸς εὐφωνίαν ἐπενθήκη ἡ ἀφίρεσις τοῦ ρ δὲν εἶναι τοσοῦτον σπανία ἐν τῇ ἑλληνικῇ καὶ ἄλλαις διαφόροις γλώσσαις ὡς ἐλαλήσαμεν ἀλλαχοῦ. Οὕτω λ. χ. ἔχομεν λακάτη καὶ λακάρτη εἶδος φιλύρας· μογγὸς καὶ δημ. μουγγὸς ὄθεν τὸ μουγκρίζω, παρθένος σκηπτρον καὶ δωρ. παθένος σκάπτον· λατινιστὶ stipes καὶ stirpes, umbella καὶ umbrella. Καὶ συγκριτικῶς τὸ σκάτος· λατιν. scortum, τὸ λέγειν ἀγγλ. to speak γερμ. zu sprachen κτλ. Ὡς ἐκ τούτων εἰκάζομαι ὅτι καὶ ἀπὸ τοῦ σκοπῶ ὁ (σκοπιός) σκορπιός, ὡς περ καὶ ἀπὸ τοῦ ὀπτάνομαι ὠφθην ὁ ὄφθις, ὄφρις.

ς'. Σατὰρ καθ' Ἑβραίους καὶ Σύρους, Σεῖτὰρ κατ' Ἀραβας καὶ Τούρκους, Σετὶ καὶ Σατὰ κατὰ τοὺς Αἰγυπτίους ὁ μέγας θεὸς τοῦ Ἄδου ὁ ὑποχθόνιος Δράκων (7), οὗτος κατὰ τοὺς ἐν Κεϋλάνῃ Ἰνδοῦς Maha-Sohon, ἥτοι Μέγας-Δράκων (8). Ὡς ἐκ τῶν ἡδὴ ρηθέντων καὶ τούτου τοῦ τελευταίου συνάμα, εἰκάζομαι ὅτι αὕτη ἡ ὀνομασία κατάγεται ἀφ' ἧς ῥίζης καὶ τὰ ἀγγλογερμαν. to see zu sehen, a-

⁴) Οὕτως καὶ ἰταλιστὶ scorgo τὸ ὄρω καὶ scorto τὸ φρουρῶ διὰ συνοδίας στρατιωτῶν· scorta, γαλλ. δι e-scorta ἡ συνοδεύουσα φρουρά. Θεωρουμένης τῆς κατασκευῆς τῶν ὀφθαλμῶν τῶν κοιλίων ἐπὶ τοῦ ἄκρου τῶν κεράτων αὐτῶν δι' ἧς θύνανται νὰ ἐπισκοπῶσι ἐξ ὧν τῶν μερῶν, πολὺ ὑποπτεύομαι μήπως καὶ ἡ γαλλικὴ ὀνομασία αὐτῶν e-scargoi γίνεται ἀπὸ τοῦ scorgo.

⁷) Ἀνάγνωθι τὸ ἄρτος ὁ Ἑπαμόνων, ὑπὸ Νεραύτου, ἐν τῇ «Πανδώρα» τῆς 15 ἰουλίου 1865 σελ. 198—193 σπου καὶ περίληψις τῆς Αἰγυπτιακῆς Νεκροβίβλου.

⁸) Alfr. de Manry, Croyances et Legendes de l'Antiquité p. 79.

⁴) Τοῦτο ἐξέφυγε τὴν προσοχὴν τοῦ συγγραφέως τῆς Γραμματικῆς τῆς Τσακωνικῆς διαλέκτου, Θεοδώρου, (ἱερέως καὶ οἰκονόμου) ὅστις εἰς τὴν κατὰ τὴν ἐν σελ. 46 ἐξήγησιν τοῦ ναυαγισματοῦ ἀφήνει τὸ ὄροκω ἀνεξήγητον, ὡς εἰ ἐπρόκειτο περὶ ὀμίσσεως. Αὕτη ἡ φράσις σημαίνει τὸ δημ. φ ὦ ς μ ο υ 'μ ἄ τ ι α μ ο υ, ὡς ἐξάγω ἀπὸ τοῦ Deville Etude sur le dialecte Tzacouien p. 60.

⁵) Παρατηρήθη ὅτι μὴ ὑπαρχόντων βλεφάρων ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν ὄφρων καὶ δρακόντων οἱ βελβοὶ αὐτῶν προεξέχουσιν ὡς σφαιρίδια τινὰ καὶ αὕτως ἐξαλλοὶ ἐμπαινοῦσι τὴν προσβολήν.

ραβ. seir ébr. sehuph ⁹⁾· τὸ ὄρα, τὸ θεᾶν (ἐπὶ τὸ δωρ. σεῖν) ἤτοι θεᾶσθαι, δέρεσθαι κ.τ.λ. ἐπομένως δ' ὅτι τὰ ὄρες, δράκων, σατανᾶς ἔχουσιν ἐτυμολογικῶς σημασίαν τὴν αὐτήν. ὡς ἐκ τούτου πιθανὸν ὅτι καὶ ὁ ἐν τῇ λατιν. μυθολογίᾳ καταχθόνιος θεὸς Orcus, οἷον Δ-όρκος Δράκων (κατὰ τὰ ἐν τῷ 6^ο) ἢ δ' ἐλληνικὴ λέξις ὄρκος, ἐπὶ ὁμόσεως, ὅτι ἐπὶ κλησιν σημαίνει τοῦ θεοῦ τούτου ὡς μάρτυρος τῶν συμβαλλομένων, μετηνέχθη ἔπειτα καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων θεοτήτων, Ταῦτα δὲ λέγομεν οὐχὶ ὡς ὑποστηρίζοντες ἀλλ' ὡς ἀπλῶς προτείνοντες.

ζ'. Οἱ ἐβραϊολογοῦντες ὁμῶς θέλουσιν ὅτι τὸ *Satan* σημαίνει ἐχθρὸν ἀντίπαλον, ὡς δ' ἐκ τούτου καὶ ἀπατεῶνα, πλάνον καὶ διάβολον. Εἰς τοῦτο ὑποθέτω ὅτι παρεκινήθησαν ἀπὸ τῆς ἐρμηνείας τῶν διπρόρων χωρίων τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς ὑπὸ τῶν Ἑβδαμήκοντα καὶ τῆς τοῦ ἁγίου ἱερωνύμου τὸ πλεῖστον ἀκολουθήσαντος αὐτοῦς, ἐν οἷς τὸ ἐβραϊκὸν *Satan* ἄλλοτε μὲν ἀφῆθη οὕτως ἔχον, ὡς ὄνομα κύριον καὶ ἄλλοτε μετηνέχθη διὰ τῶν ἀνωτέρω λέξεων ¹⁰⁾.

Ἀλλὰ παρατηρῶ ὅτι ἐν τῇ Νέᾳ Γραφῇ τὸ *Satan* περὶσταται ὡς συνώνυμον τῷ *Satmōn*, ἔτι δὲ καὶ τῷ *Zeboul*. «Καὶ οἱ Γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον (περὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ), ὅτι Βεελ-ζεβούλ ἔχει καὶ ὅτι ἐν τῷ Ἀρχοντὶ τῶν βασιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς: Πῶς δύναται Σατανᾶς Σατανᾶν ἐκβάλλειν; κ.τ.λ.» Μάρκ. Γ. 23, Λουκ. ΙΑ. 14. Τί σημαίνει ἄρα τοῦτο τὸ Ζεβούλ, ὅπερ ἀπαντᾷται γραφόμενον καὶ Ζεβούδ ἢ Ζεβούθ; Οἱ περὶ τὰ ἐβραϊκὰ εἰδήμονες θέλουσιν οἱ μὲν ὅτι μυῖαν, οἱ δὲ ὅτι κόπρον ἀκαθαρσίαν. Οἱ πρῶτοι βεβαίως, ὁδηγούμενοι ἀπὸ τινος χωρίου τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς (Β. Βασιλ. Α. 1—6), ἐν ᾧ τὸ Behel-Zebub, θεότης τινὰ τῶν Ἀκκαρονίων, οἱ Ἑβδαμ. ἠρμήνευσαν διὰ τοῦ Θεοῦ *Muīar*. Δὲν εἶμαι ἀρμόδιος νὰ ἀποφανθῶ περὶ τῶν τοιούτων παρατηρῶ δὲ μόνον ὅτι ἡ μυῖα ὡς λίαν ἀκάθαρτον ζῶον δύναται νὰ σημαίνῃ συμβολικῶς καὶ μεταφορικῶς τὴν ἀκαθαρσίαν καὶ οὕτω καταντῶμεν εἰς τὸ αὐτό,

ὁδηγούμενος ὁμῶς ἀπὸ τοῦ θέματός μου προβαίνω εἰς τὰ ἀκόλουθα.

ή. Ἐν τῇ Μαζδεαῖκῇ τῶν Περσῶν θρησκείᾳ, ἥς αἱ παραδόσεις ἔχουσι τοσαύτην συγγένειαν μετὰ τῶν τῆς ἐβραϊκῆς, ὁ καταχθόνιος Δαίμων οὐ τὸ ὄνομα *Dje* ¹¹⁾, ὁ προζιώνιος ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ τῆς δημιουργίας ἀπάσης, εἶναι ἡ αὐτόχρημα *Ακαθαρσία*, ἥτις ἢ ὅστις ἵνα ἐξαπατήσῃ τοὺς ἀνθρώπους πρὸς ὀλεθρον αὐτῶν μετεμορφώθη εἰς δράκοντα ἢ ὄφιν ¹²⁾· καὶ ἰδοὺ ἡ συνταύτησις τῆς *Ακαθαρσίας* μετὰ τοῦ καταχθονίου Δράκοντος περὶ οὗ καταγινόμεθα. Οὗτος ἐν τοῖς συριακοῖς θρησκευμασιν ἐκαλεῖτο οὐ μόνον *Satan*, ὡς πρὸ μικροῦ εἴπομεν, ἀλλὰ καὶ *Zefōn* ¹³⁾ ὃν νομίζω ταῦτόν τῳ ἐν τῷ ῥηθέντι ἤδη ἐδαφίῳ τοῦ κατὰ Μάρκον Εὐαγγελίου *Ζεβούλ*, ἀμφοτέρων συνηχούντων τῇ ἐβραϊκῇ λέξει *ζεφά*, ἥτις σημαίνει ὄφιν. Εἰς οὖν τὸ *Ζεβούλ* δύναται φέρειν σημασίαν ὄφεως, τί παράδοξον ἂν καὶ τὸ *Satan*, καθὰ παριστάνον ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, φέρῃ μὲν σημασίαν τὴν αὐτήν, ἔλκῃ δ' ἐτέρωθεν τὴν αὐτοῦ ἐτυμολογικὴν καταγωγὴν;

Ἐπειδὴ οὖν ὁ καταχθόνιος ὄφις ἢ δράκων *Σατάν* ἢ *Ζεβούλ* ἐλογίζετο ὡς προζιώνιος ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ἀντίπαλος ἀντίδικος καὶ φθονερὸς *διαβολεύς* αὐτοῦ, ὑποθέτω ὅτι οἱ παλαιότεροι τῶν ἐλληνιζόντων Ἑβραίων ἀκούοντες παρὰ τῶν αἰολιζόντων καὶ δωριζόντων Ἑλλήνων (τοιούτοι δ' ἦσαν οἱ πλεῖστοι τῶν παρακολουθησάντων τοὺς Μακεδόνες εἰς Ἀσίαν), τὴν λέξιν *ζάβολος*, ἴσῃν οὖσαν τῇ ἀπτικῇ *διάβολος* ¹⁴⁾ μετεχειρίσθησαν αὐτὰς πρὸς τὸ σημαίνειν τὸν *Ζεβούλ*, ἐκ δὲ τούτου διὰ τὴν ταυτότητα τοῦ ὑποκειμένου καὶ τὸν *Σατάν*. Ἀλλ' οἱ μεταγενέστεροι, μεθ' ὧν καὶ οἱ καλούμενοι Ἑβδαμήκοντα ἐρμηνευταί, οἱοι δὴποτε ἦσαν οὗτοι, ἐκλαμβάνοντες ὅτι αἱ ποιότητες τοῦ *Σατάν* ἐκφράζουσι καὶ τὴν παραγωγὴν τῆς ὀνομασίας αὐτοῦ, ἐξελλήνισαν αὐτὴν διὰ τοῦ ἐχθρὸς, διάβολος κτλ. ἰδοὺ εἰκασίαι ὁμολογῶ εἰς ἄκρον τολμηρά· ἀλλ' ἐγγυώμεναι ὑπὸ τῆς ἀναλογίας, βασιλίσσης τῶν τοιούτων ἐρευνῶν.

θ'. Συμφώνως τοῖς εἰρημένοις ὁ ἐν τῇ Γενέσει (Γ. 1 καὶ 14) ἀναφερόμενος ὄφις καίτοι ἐκεῖ παριστανόμενος ὡς ζῶον ἀπλοῦν καὶ φυσικόν, οὐδεμίαν δ' ἄλλης ποιότητος δαιμονιακῆς σημαντικὸν, ὑπὸ πάντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν πεπτέρων ἐξεληφθῇ ὡς

⁹⁾ Ἐκ ταύτης τῆς σημειτικῆς λέξεως νομίζω ὅτι ἐκλήθη καὶ τὸ ἐν Ἱερουσαλὴμ ὄρος *Σειῶν* ὅπερ ἅπαντες οἱ ἐρμηνευταὶ ἐξηγῶσι διὰ τοῦ *Σχοπευτήριον*. Οὕτως καὶ παρ' Ὁμήρῳ «Σχοπεῖαι καὶ πρόβατες ἄκροι» ἅπερ ἐν ταῖς νεωτέραις γλώσσαις *Beauegard Belvedere* ἤτοι Καλλισκοπιὰ.

¹⁰⁾ Ὅρα τὰ Γ. Βασιλ. ΙΑ 14 23 25, Ψαλτμ. ΡΗ 5, Σοφ. Σολωμ. Α. Μακάβ. Β. 24, Ἑσθθρ. Ζ 4 Η 1, Ζαχ. Γ 1—2, Σειραχ. ΚΑ 30, Α 38, καὶ παράβαλον τὸ τῶν Ἑβδαμ. μετὰ τοῦ τῆς Βουλγάρας καὶ τοῦ Ἑβραϊκοῦ κειμένου, ὅπερ εὐρίσκεις ἀκριβῶς ἐν ταῖς μεταφράσεσι τῶν Διαμαρτυρουμένων.—Ἐπιθε καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Κ. Οἰκονόμου Πρεσβυτ. περὶ τῆς τῶν Ο ἑρμην. τ. Β, σ. 678.

¹¹⁾ Τουρκιστὶ (ἴσως συμφώνως τοῖς Περσαραβικοῖς) *dji-b* ὁ λύκος *dji-lan* ἢ δορκὰς *yī-lan* ὁ ὄφις δράκων.

¹²⁾ *Vendidad Sadē* μεταφρ. τοῦ D'Anquetil *Du-perer* τ. 2 p. 113 198 305.

¹³⁾ «Πανδωρ.» Αὐτόθι σελ. 198.

¹⁴⁾ Καὶ αἰολολατινικῶς παρὰ Λακταντίου *Zabolus*. Οὕτως ἐχομεν καὶ δημ. ἐπὶ σχετλιασμοῦ *Ζάβολος*! ἴσον τοῖς *Διάβολος*! *Διάβολος*! καὶ ὁ *Ζάβολος*, κατὰ τὸ γαλλ. *le pauvre Diable*.

ὁ αὐτοχρημα Σατανᾶς ὅστις ἐν τῷ σχήματι τούτῳ ἐνεσπρώθη ὅπως εἰς ὁμιλίαν ἔλθῃ μετὰ τῆς Εὐας καὶ ἐξαπκτήσῃ αὐτὴν ὡς καὶ πραγματικῶς ἐπέτυχε. «Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεὸς τῷ ὄρει· ὅτι ἐποίησας τοῦτο, ἐπικατάρατος σὺ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· ἐπὶ τῷ στήθει σου καὶ τῇ κοιλίᾳ πορεύσῃ καὶ γῆν πρᾶγῃ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου.»

«Καὶ ἔχθραν θέσω ἀνὰ μέσον σου καὶ ἀναμέσον στήθους γυναικὸς, καὶ ἀναμέσον τοῦ σπέρματός σου καὶ ἀναμέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς· αὐτός σου στερήσῃ κεφαλὴν, καὶ σὺ στερήσῃς αὐτοῦ πτέρναν.» Οὕτω καὶ ἐν τῇ Νέᾳ Γραφῇ βλέπομεν τὸν Κύριον ἡμῶν Ι. Χ. λέγοντα τοῖς ἐαυτοῦ μαθηταῖς «Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἄστρην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα· ἰδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄψεων καὶ σκορπιῶν, καὶ ἐπὶ πάσαν πτηνὴν δύνανται τοῦ ἐχθροῦ.» (Λουκ. Ι. 18—19).

Κατὰ τὴν ἡμετέραν οὖν θεωρίαν ὁ δράκων δέρζεται, ὁ σκορπιὸς σκοπεύσει, ὁ ὄφις ὀφλήσεται ὀφεται, ἅπερ ἴσχυ τῷ τηρήσει, καὶ κατὰ τὸ ἑβραϊκὸν ὁ zephah schuph. Ποικιλοτρόπως ἐξηγοῦσιν οἱ Ἑβραῖοι τοῦτο τὸ schuph, καὶ ποικίλαι γραφαὶ ἀπαντῶνται ἢ προτείνονται ἐπὶ τοῦ κειμένου τῶν Ἑβραίων. περὶ τοῦ τηρήσει (15), ἡ ἡμετέρα θεωρία νομίζομεν μεγάλως συντείνει πρὸς ὑποστήριξιν τῆς αὐθεντίας τοῦ τηρήσει καὶ ὡς πρὸς τὸ γνήσιον τῆς γραφῆς τοῦ ἐπισήμου κειμένου τῶν Ἑβραίων. καὶ ὡς πρὸς τὸ ἀκριβὲς τῆς μεταφράσεως αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἑβραϊκοῦ.

14. Ὁ σκοπεύων καὶ τηρῶν τινὰ ἐχθρικῶς ἔχει τὸ ὄμμα τε καὶ βλέμμα ἄγριον καὶ θηριῶδες δι' ὃ καὶ λατίν. ὁ ἐχθρὸς ἐκλήθη invisus κακὰ βλέπων, ὁ καθ' Ὁμηρον «κακ' ὁσόμενος» (ὅσσε δὲ τὰ ὄμματα). Τὸ ἐχθος γενεῖ τὸν φθόνον ὅστις λατίν. ἐκλήθη invidia ὁ ἐστὶ κακοβλεψία. Τὸ ἐπιθυμεῖν μετὰ φθόνου τὰ ὑπὸ τὴν ὄψιν ἡμῶν ξένα πράγματα λέγομεν ἐποφθαλμιᾶν γαλλ. convoiter ἀπὸ τοῦ λατίν. videri τὸ ὀπτεσθαι καὶ τῆς προθέσεως cum ἀντιστοιχοῦσης ἐν αὐτῇ τῇ περιστάσει τῇ ἐπεί. Δημοτικῶς τοῦτο λέγεται «ἔρριψε τὸ μάτι τοῦ ἐπάνω» δηλαδὴ τὸ ὄμμα τὸν ὀφθαλμόν.

Εἰσέτι δημοτ. διὰ τοῦ 'μάτι ἀπλῶς λέγομεν τὴν βασκανίαν καὶ 'ματιάζω τὸ βασκαίνω. Πόθεν ἡ λέξις αὕτη;—Τὸ βασκαίνειν κατὰ τοὺς ἀρχαίους κυρίως σημαίνει τὸ φθονεῖν, δημοτ. δὲ ζηλεύειν καὶ ζηλοφθονεῖν, οὗ συνέπειαι εἶναι τὸ διαβάλλειν δυσφημεῖν βλασφημεῖν πλανᾶν ἐξαπκτᾶν. Ἀλλ' ἔκ τούτου ὅτι ὁ ἀρχαῖος αὐτοῦ τύπος βάσκω σημαίνει αὐτὸ τὸ φάσκω ὅθεν γίνεται τὸ βασκαίνω ὅπερ λέγεται καὶ φασκαίνω. Ἐκ τούτου καὶ τὸ λατίν. fas-

cinare, ἐξαιρετικῶς μὲν τὸ βλάπτειν διὰ κακολογίας ἀλλὰ συνήθως τὸ γοητεύειν διὰ λόγων μελιρῶν θελκτικῶν θωπευτικῶν ἀπατηλῶν δολίων. Εἰσέτι καὶ δι' ἐπωδῶν ἦτοι ῥήσεων μαγευτικῶν, γαλλ. enchantelements ὅπερ ἀπὸ τοῦ chanter τὸ ᾄδειν, ὅθεν ἡ ὥδή καὶ ἐπωδή. Τοῦτο λέγεται καὶ charmer ἀπὸ τοῦ λατίν. carmen τὸ ᾄσμα ἡ ὥδή. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ γοητεύειν ἀπὸ τῶν γίων καὶ ἐπιρρίνων βοῶν δι' ὧν ἀπαγγέλλονται αἱ μαγευτικαὶ ῥήσεις.

15. Ἡ λέξις αὕτη, τὸ βασκαίνειν, ἡ κατ' ἀρχὰς σημαίνουσα τὴν ἀπὸ τῶν λόγων καὶ φωνῶν ἐπιρροὴν καὶ ἐπήρειαν μετηνέχθη καὶ εἰς τὴν ἀπὸ τῶν ὀμμάτων καὶ βλεμμάτων, μεγίστης ἀναλογίας ὑπαρχούσης μεταξὺ τῶν ἀπὸ τοῦ φωτός καὶ τοῦ λόγου ἐπενεργειῶν ὡς ἐκτάδην ἐλαλήσαμεν ἐν τινι τῶν προηγηθέντων κεφαλαίων. Ἐκ τούτου τὸ φθονερὸν ὄμμα ἢ βλέμμα λέγεται καὶ βάσκνον, δαίμων δὲ βάσκνος ὁ φθονερός.

Τὸ βάσκνον βλέμμα ἐπιφέρει βλάβην τῷ ὀρμένῳ ἀντικειμένῳ, κατὰ μὲν τοὺς ἀρχαίους ἐφιεμένου καὶ βουλομένου ταύτην τοῦ ἐμβλέποντος, καθ' ἡμᾶς δὲ ἀκουσίως καὶ ἀσυναίσθητως γενομένης τῆς τοιαύτης ἐπηρείας¹⁶). Ἐν γένει τὸ βλέμμα παντὸς ζώου κατὰ διαφόρους βαθμοὺς ἐντάσεως ἐξασκεῖ ἐπίδρασιν τινὰ ἐπὶ τοῦ βλέμματος ἄλλου ζώου εἴτε τοῦ αὐτοῦ εἶδους εἴτε καὶ διαφόρου. Κατ' ἐξοχὴν δὲ τὸ τοιοῦτον συμβαίνει μεταξὺ ἀνθρώπων. Ἀλλ' ἤδη βλέπομεν ὅτι ἀνεπαίσθητως ἐξερχόμεθα τῆς περιφερείας ἡμῶν καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὰ περὶ Μεσμερισμοῦ Ὑπνωτισμοῦ καὶ ζώτικου Μαγνητισμοῦ ὅθεν στιγματούμεθα τὸ ἀκόλουθον μόνον ἀναφέροντες. Θέλουσιν ὅτι τὸ βλέμμα τοῦ ὄψεως ἐπικρατεῖ τοσοῦτον δραστήριον καὶ δηλητήριο ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ τῶν στρουθίων ὥστε τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἀτενῶς καὶ βλεπόμενα ἔλ-

¹⁶) Οἱ Ἰταλοὶ καλοῦσι τοῦτο τὸ δεύτερον εἶδος gettatura δηλαδὴ ῥίψιν (βλέμματος βλαβεροῦ) καὶ gettatore τὸν αὐτὸς ἀνεπαίσθητως αὐτῷ, ἐπιδρῶντα πρὸς ἀποτροπὴν εἰς τοιοῦτον ὑποπτευθῶσι τι ἀντιρρίπτωσιν καὶ αὐτοὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ τὸ κατ' ἡμᾶς (ἐννοεῖται δὲ περὶ χυδαίων), λεγόμενον φάσκον, ὡς τῆς κακοβλεψίας ἦτοι φάσκον καὶ καταστρεπτικόν. Τοιοῦτο τι ἀνεγινώσκωμεν ἐν ταῖς κατὰ τὴν Ῥώμην περιουσίαις καὶ περιγραφαῖς, ὅτι οἱ Τρανσιβερίνοι κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης, ἐν τῇ δεισιδαιμονίᾳ αὐτῶν, ἐφρόνουν περὶ Πίσου τοῦ ἑννάτου, ὡς ἀπὸ τοῦ ἀτόμου καὶ οὐχὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ διὸ καὶ οἱ ἐξέβαινον εἰς τὰς ὁδοὺς οἱ δειλιῶντες προσέτρεχον ἀουστόλως εἰς τοῦτο τὸ ἀποτρεπτικόν.

Καθ' ἡμᾶς ὑπάρχει συνήθεια παρὰ τοῖς ἀπλοϊκωτέροις τοῦ λαοῦ εἰς τὴν βλέπειν ἢ ἀκούει βάσκανεν τι νὰ ἐμπύχῃ εἰς τὴν κόλπον αὐτοῦ πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ Πενηροῦ. Ὡσαύτως εἰς πρόκειται περὶ παιδαρίου μετ' ἐφέσεως τινὸς καὶ εὐφροσύνης θεωρουμένου, εἴτε καὶ διὰ λόγων χαριέντων θωπευομένου, νὰ ἐμπύχῃ αὐτὸ πρὸς ἀποσώδησιν τοῦ ἀπὸ τῆς βασκανίας δεινοῦ. Πύεται δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς πρὸς ἐκδίωξιν αὐτοῦ. Φτοῦ σου Διάβολε, λέγουσιν τινὲς παρὰ τῇ λαῶ ἀποτροπιαζόμενοι τὴν Πειρασμόν. Οὕτως καὶ ἐν τῇ τοῦ Βαπτίσματος ἀκολουθίᾳ «Ἀποτάσσει τῷ Σατανᾷ;—Ἀποτάσσομαι—Καὶ ἐμπύχον αὐτόν.»

¹⁵) Ὡρα ταύτης παρὰ τῇ Κ. Οἰκονόμῳ, αὐτόθι τ. Β. σελ. 721—723.

κένται εἰς τὸ ἀντιβλέπειν ἀκορέστως μέχρις οὐ νικώμενα ὑπὸ τῆς ἰσχυρωτέρας ἐπιδράσεως νυκτοῦνται καὶ καταπίπτουσιν ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν δένδρων πρὸς βορὰν αὐτοῦ.

Μέχρι τοῦδε παρετρουμένον τὸν ὄφιν ἐκδεχόμενον παρὰ διαφόροις ἔθνεσιν ὡς σύμβολον τοῦ Σατανᾶ τοῦ Ἄδου τοῦ ἄκρου κακοῦ, αὐτὸ δὲ τὸ ζῶον ὡς ἀντικείμενον μίσους, ἔχθους καὶ ἀποστροφῆς ὑπῆρξαν ὁμῶς καὶ ἕτερα ἔθνη παρ' οἷς ἐξ ἀντιθέτου ὁ ὄφιν ἐθεωρεῖτο ὡς σύμβολον τοῦ Ἀγαθοδαίμονος, τῆς Τίμης, τῆς Σοφίας, τῆς Αἰωνιότητος· αὐτὸ δὲ τὸ ζῶον ὡς ἀντικείμενον λατρείας καὶ σεβασμοῦ. Τὸ περίεργον ὁμῶς εἶναι ὅτι παρὰ τοῖς αὐτοῖς ἔθνεσι κατὰ διαφόρους περιστάσεις καὶ διαφόρους ἐποχὰς τῆς ἱστορίας αὐτῶν ἀπαντῶμεν ὅτε μὲν τὴν μίαν ὅτε δὲ τὴν ἄλλην τούτων τῶν δοξασιῶν. Ἀλλ' ἡ περαιτέρω περὶ τῶν τοιούτων διασάφησις ὡς ἀνήκουσα εἰς τὰς θρησκευτικὰς ἐρεῦνας περὶ τῆς Ὀφιολατρείας καὶ τῆς, ὡς οὕτως εἰπεῖν, Ὀφιοστυγίας, ἐκφεύγει τοῦ κύκλου τῆς ἀρμοδιότητος ἡμῶν. Δύο παρατηρήσεις ὁμῶς συναρτῶμεν ὡς ἐγκλεισμένους ἐντὸς τῆς περιγραφῆς αὐτῆς.

Ἀπὸ λειψάνων τῆς Ὀφιολατρείας ἥτις ἐν τοῖς προϊστορικοῖς χρόνοις πιθανὸν νὰ ἐπεκράτησεν ἐν τῇ μέσῃ Ἰταλίᾳ ὁ ὄφιν λατιν. s-serpens, ἥτοι ἑρπετός, ἐκλήθη ὡσαύτως καὶ coluber, ἥτοι λατρευτός. Ἀπὸ τῶν τοιούτων τῆς ἀντιθέτου Ὀφιοστυγίας ἥτοι Ἐχιοστυγίας· πιθανὸν καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ νὰ ἐκλήθη ὁ ἔχθρος. Ὅπως ἀπὸ τοῦ ἔχης ἔχιος, εἴτε καὶ ἔχιδος* (κατὰ τὸ αὐτοῦ ὑποκοριστικὸν ἔχιδος καὶ ἔχιδος) ἔχομεν τὸ (ἐχιδινὴ) ἐχιδνη, καὶ (ἐχιδινά), ἔχιδνα, οὕτως ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ καὶ τὸ ἔχδος πρὸς δ' εὐφωνίαν ἔχθος· ἐκ τούτου τὰ ἐχθηρὸς ἐχθρὸς ἐχθαίρομαι τὸ ἀποστρέφομαι ὡς ἔχιν ὄφιν. Ὅπως διαίδομεν ἀρχικὸν τύπον ἐχιδινά ἐξ οὗ τὸ ἔχιδνα, οὕτως διορῶμεν καὶ ἕτερον ἐχιδινά ἐξ οὗ τὸ δημοτ. (ἐχιδρα, ἐχινδρα⁴⁷) τοῦ ν ὄντος εὐφωνικοῦ) ὄχευδρα· ἡ δ' ἐναλλαγή τοῦ ε πρὸς τὸ ο βεβαιούται καὶ ἀπὸ τοῦ ἔχθηρὸς δημ. δὲ κατὰ διαλεκτ. ὄχθηρὸς, καὶ ἀπὸ ἄλλων πολλῶν περὶ ὧν ἐκτάδην ἐλαλήσαμεν ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῶν ἐναλλαγῶν.

Ἐχθηρὸς γὰρ μοι καίνος ὁμῶς Αἰῶας πόλιν

ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθη ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δὲ εἴπη.

λέγει ὁ Ἀχιλλεύς τῷ Ὀδυσσεῖ διαμαρτυρούμενος ὅτι δὲν θέλει ψευσθῇ (Ἰλιάδ. Ι. 342). Δηλαδή, ὅστις ἄλλα μὲν κρύπτει ἐν τῷ νῦν αὐτοῦ ἄλλα δὲ λέγει, οὗτος μ' εἶναι ἀπεχθὴς ἐχθηρὸς ὡς αἰ τοῦ Ἄδου πύλαι¹⁸).

⁴⁷) Οὕτως καὶ ἀπὸ τοῦ ἔχης γίνεται τὸ ἔχχης-λις διὰ τὴν ἁμοιότητα τῆς μορφῆς, λατιν. anguis angui-la.

¹⁸) Ἡ Πύλη μεταφορικῶς, μάλιστα δὲ παρὰ τοῖς ἀσιατικοῖς ἔθνεσι σημαίνει τὸ Κράτος, ἡ Εἰς· ἔθεν ἡ παρ' Ὀθωμανοῖς Ἰψηλὴ Πύλη ἀντὶ τοῦ τὸ Ἰψηλὸν Κράτος. Οὕτως καὶ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ (Ματθ. Ις 18)· Καὶ Πύλαι Ἄδου οὐ κατισχύουσιν αὐτῆς· λέγει

Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ἄδης (οὐχὶ ὁ τόπος ἀλλ' ὁ βασιλεύων ἐν τῷ τόπῳ ὁ Αἰδωνεύς) εἶναι, ὡς ἐδείξαμεν, ὁ ὑποχθόνιος Δράκων Οὐρεὺς, Ὄφιν, Ἐχίς, ἡ ῥῆσις τοῦ Ἀχιλλέως καταντᾷ εἰς τὸ, Ὁ ψεύστης μ' εἶναι ἐχθηρὸς ὡς ὁ Ἐχίς. Οὕτως καὶ οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐστιγματίσαν τὸν ὑποχθόνιον Δράκοντα τὸν Σατανᾶν ὡς πατέρα τοῦ ψεύδους.

Περιοριζόμενοι εἰς τὰς περὶ Ὀφιοστυγίας ἐβραϊο-περσικὰς παραδόσεις καὶ ἐπανερχόμενοι εἰς τὸ προκείμενον ἀφ' οὗ παρεξέβημεν, δηλαδή εἰς τὸ τῆς ἐτυμολογικῆς ταυτότητος τῶν λέξεων Δράκων, Ὄφιν, Σατανᾶν, Ζεβούλ καὶ τὸ τῆς μεταφορικῆς ἐκδοχῆς πρὸς τὸ σημαίνειν τὸν Ἐχθηρὸν δόλιον ἀπατεῶνα καὶ διάβολον, περαίνομεν τὸν λόγον θέτοντες ὑπ' ὄφιν ὅτι ταῦτα πάντα θαυμασίως συγκεφαλαιοῦνται ἐν τῷ ἐπομένῳ τῆς Ἀποκαλύψεως (ΙΒ. 9) ἐδαφίῳ.

«Καὶ ἐβλήθη ὁ Δράκων ὁ μέγας ὁ Ὄφιν ὁ ἀρχαῖος ὁ καλούμενος Διάβολος, ὁ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν.» Σκιά τοῦ μεγάλου Νεύτωνος! Θεωροῦσα τὰ ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν συμβαίνοντα, ἀναβόησον καὶ πάλιν τὸ, Ἀμήν.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΛΑΜΒΡΥΛΛΟΣ.

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΛΑΟΥ.

Τὴν 31 Ἰανουαρίου τὰ μέλη τῆς ἀνωτέρω εταιρίας συνελθόντα ἐπεκύρωσαν τοὺς ἐτησίους λογαριασμοὺς αὐτῆς, καὶ ἐξελέξαντο τὸν διάδοχον τοῦ ἀποδιώσαντος προέδρου τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου Ἀλεξάνδρου Γ. Σούτσου, οὗτινος ὁ θάνατος ἐγένετο, ὡς ἀνγγέλθη ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων, αἷτιος κοινοῦ πένθους. Ἑρμηνεύοντες δὲ καὶ ἡμεῖς τὴν θλίψιν ἣν ἡσθάνθημεν διὰ τὴν πτέρησιν τοιούτου κοινωφελοῦς ἀνδρὸς, δημοσιεύομεν τὸν λόγον, ὃν ἀπήγγειλε τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Κ. Κ. Δόσιος, περιγράψας εὐγλώττως τὸν βίον καὶ τὴν πολιτείαν τοῦ μακαρίτου.

Διάδοχος τούτου ἐξελέχθη ὁ Κ. Κ. Δόσιος, μέχρι τοῦδε ἀντιπρόεδρος τῆς εταιρίας. Καὶ ἡ μὲν ἐκλογή ἀρίστη, οὐδ' ἀμφισβάλλομεν ὅτι τὰ τῆς εταιρίας θέλουσι διευθυνθῇ μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου καὶ τῆς αὐτῆς ἰκανότητος τοῦ προκατόχου· ἐλυπήθημεν ὁμῶς ὅτι ὁ κ. Δόσιος, ὅστις διὰ λόγους ὑγείας ἀπεποιεῖτο ἐπιμόνως τὴν προεδρείαν, ἐκήρυξεν ἐνώπιον τῆς συνελούσεως ὅτι δὲν θέλει δυνεθῇ νὰ ἐξυκολουθήσῃ ἐκπληρῶν τὰ καθήκοντα αὐτοῦ πέραν τοῦ ἔτους.

Ἐκ δὲ τῶν ὑποβληθέντων ἐγγράφων ἐμάθομεν ὅτι

ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς περὶ τῆς αὐτοῦ ἐκκλησίας, δηλαδή τὸ κράτος ἡ ἰσχὺς τοῦ Ἄδου οὐχὶ ὑπερισχύουσιν αὐτῆς.